

ВИСОЦЬКА Н.Й.

ст. гр. ОАБм-11

БОРИСЮК Л.В.

ст. гр. ОАБ-31

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА АНАЛІЗ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Діяльність будь-якого суб'єкта господарювання пов'язана з використанням ресурсів, серед яких вагоме місце займають виробничі запаси. Наявність запасів та їх ефективне використання є важливою передумовою успішного здійснення виробничого процесу сільськогосподарського підприємства, адже вони використовуються у повному обсязі і потребують абсолютного поновлення на наступні цикли виробництва. Облік, як складова частина інформаційного забезпечення системи управління підприємства, набуває стратегічного значення. Тому від належної організації обліку виробничих запасів залежить точність та об'єктивність показників фінансової звітності в частині визначення собівартості продукції, фінансового результату та прибутку [4, с. 89].

Розкриваючи економічну сутність виробничих запасів доцільно обґрунтувати законодавчо визначене трактування терміну «запаси» (рис. 1). Сучасні науковці стверджують, що в економічній літературі існують різноманітні трактування поняття «запаси». Така відмінність свідчить про те, що розкриття суті будь-якої економічної категорії залежить від обраного підходу до її визначення.

Критичне оцінювання існуючих визначень поняття «виробничі запаси» дає можливість науковцям виокремити низку основних підходів: більшість економістів і вчених при розкритті питань обліку запасів використовує визначення, яке наведене в П(С)БО 9; деякі вчені ототожнюють поняття «виробничі запаси» і «матеріальні ресурси»; уподібнюються також поняття «запаси» й «виробничі запаси»; в окремих джерелах використовують термін «товарно-матеріальні цінності»; низка авторів до складу виробничих запасів, як частини предметів праці, не відносять малоцінні швидкозношувані предмети та незавершене виробництво [2, с. 70].

Рис. 1. Визначення категорії «запаси» у стандартах обліку [3; 5]

Склад запасів у значній мірі впливає на особливості проведення їх аналізу. Для проведення аналізу необхідні заходи організаційного характеру, що враховують можливості підприємства, кінцевий результат та галузеві аспекти. Саме ці фактори впливають на методику проведення. Т. А. Довга зазначає, що аналітичний процес представлений у вигляді «певної послідовності однорідних за змістом робіт, які дадуть змогу систематизувати та оптимізувати методику, зменшити трудомісткість аналітичних процедур і підвищити одержуваний ефект».

Практична реалізація економічного аналізу виробничих запасів показує, що кількість етапів коливається зазвичай від трьох до восьми. Їх кількість визначається в залежності від специфіки діяльності господарюючого суб'єкта і особливостей деталізації аналітичної оцінки.

Дослідження виробничих запасів вітчизняних підприємств містить такі елементи:

- вивчення порядку розрахунку й обґрунтованості договорів про поставку виробничих запасів, умов поставок;

- визначення характеру виробничих запасів і зміну їх структури;
- перевірка обґрунтованості норм виробничих запасів і потреб у матеріальних ресурсах;
- виявлення можливостей зменшення виробничих запасів і потреб в матеріальних ресурсах;
- розробка заходів щодо зниження наднормативних і зайвих виробничих запасів [1, с. 41].

Порівнюючи розрахунки потреби, доцільно встановити, чи враховані зміни в номенклатурі й асортименті призначеної до випуску продукції, враховані зміни питомих витрат на одиницю продукції, враховані заходи щодо підвищення технічного рівня виробництва і праці.

Економічний аналіз виробничих запасів є важливим інструментом удосконалення господарського механізму управління виробництвом, що сприяє підвищенню обґрунтованості фінансово-виробничих планів, вибору ефективного економічного стимулювання, розробці об'єктивних методів оцінки діяльності виробничих підрозділів підприємства. Особливу роль він також відіграє в прийнятті управлінських рішень з ефективного використання виробничих запасів на хлібопекарських підприємствах і для виконання всіх функцій управління: планування, контролю, стимулювання, регулювання, організації тощо.

Аналіз покликаний дати економічну оцінку використання виробничих запасів для підготовки управлінських рішень, що спрямовані на підвищення ефективності виробництва за рахунок їх раціонального використання. Однією з важливих проблем в методиці здійснення економічного аналізу є те, що аналіз виробничих запасів здійснюється за річними підсумковими звітними даними в цілому по підприємству, що усуває можливість отримання оперативних даних про характер, причини та наслідки відхилень, які на сучасному етапі господарювання мають вирішальний вплив на результати управління.

Для виконання аналітичної роботи з ефективного використання виробничих запасів потрібно:

- дотримуватися встановленого мінімуму показників;
- визначити форми та методичні прийоми здійснення такого аналізу;
- встановити терміни виконання економічного аналізу.

Отже, своєчасне дослідження складу, структури і динаміки виробничих запасів дає можливість критично оцінити їх використання, адже саме виробничі запаси становлять основу формування

собівартості продукції. Такі дії створюють можливість формування та обґрунтування управлінських заходів щодо ефективного використання виробничих запасів.

Література:

1. Адамик О.В. Інвентаризація в умовах автоматизованої обробки даних: формування показників та відображення їх в обліку // Тернопіль: ТНЕУ, 2018, 2018
2. Адамик О.В. Інформаційна технологія автоматизованого обліку запасів // Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації. – 2018. – С. 12
3. Адамик, О.В. Автоматизація бухгалтерського обліку у кількох стандартах: методичні підходи та способи їх реалізації [Текст]/О.В. Адамик//Тенденції розвитку обліку і аналізу як складових інформаційної системи менеджменту підприємства: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф.[м. Тернопіль, 29-30 листоп. 2012 р.]/редкол.: Я.Д. Крупка, З.В. Задорожний, З.В. Гуцайлюк [та ін.]-Тернопіль: ТНЕУ, 2012.-С. 4-6.
4. Бурдейна Л.В. Теоретичні основи аналізу забезпечення та ефективного використання виробничих запасів на підприємствах / Л.В. Бурдейна // Молодий вчений. - 2015. - № 3(1). - С. 39-43.
5. Лопатіна В.В. Економічна сутність виробничих запасів / В. В. Лопатіна // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу “Києво-Могилянська академія”]. Серія : Економіка. –2012. –Т. 189, Вип. 177. –С. 67-71. –Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>.
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 “Запаси” [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
7. Подолянчук О. А. Виробничі запаси: економічна сутність та облік / О. А. Подолянчук // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. - 2018. - № 5. - С. 88-101.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси”[Електронний ресурс]: Наказ міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. No246. –Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.